

В.О., Мусієнко О.М. – К.: ПП «Час Друку», 2012. – 246 с.

5. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо врегулювання питання відповідальності за вчинення насильства в сім'ї: Закон України від 12.02.2015 № 187-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/187-19/paran6#n6>

6. Методичні рекомендації щодо вивчення основ здоров'я у 2014-2015 навчальному році. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.soippo.edu.ua/.../Метод.реком._Основи...

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства стосовно протидії насильству в сім'ї: Закон України від 25.09.2008 № 599-VI //Відомості Верховної Ради. – 2009. – № 13. – Ст. 153.

~Деякі проблеми профілактики насильства в сім'ї~

Ковалів М.В., завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор

Матківська І.А., студент факультету заочного навчання фізичних осіб Львівського державного університету внутрішніх справ

Митник С.Р., студент магістратури Львівського державного університету внутрішніх справ

Зростання насильницьких посягань на життя і здоров'я людини в останні десятиліття є однією з найбільш значущих проблем сучасного суспільства. При цьому 30-40% всіх насильницьких правопорушень вчинюється в сім'ї, що викликає особливе занепокоєння, оскільки насильство у сфері сімейних відносин використовується як способу вирішення як життєво важливих, так і незначних проблем. Причому насильство в сім'ї носить глобальний характер, так як його жертви не є представниками якоїсь однієї соціальної, вікової, статевої, освітньої або професійної групи. При цьому неповнолітні є найбільш

незахищеною категорією потерпілих від насильницьких правопорушень у сім'ї в силу віку і залежного від злочинця положення.

Організацією Об'єднаних Націй (ООН) сімейне насильство визнано «епідемією» світового масштабу, яке руйнує сім'ю, завдає величезної шкоди моральності, надає вплив на психіку дітей. Сім'я, руйнована конфліктами, перестає виконувати роль центру психологічного захисту підлітка, місця, в якому він знаходить заспокоєння і відпочинок. Насильство надає не тільки фізичне, а й серйозний психічний вплив на дитину: може пригнічувати або ламати слабку особистість, а в сильної особистості пробуджує протест, який нерідко виражається у протиправній поведінці [1].

Різноманітні форми застосування насильства до неповнолітніх були і є в усіх країнах незалежно від політичного, ідеологічного і економічного устрою. У всьому світі тисячі неповнолітніх йдуть з дому, рятуючись від сімейного насильства, і знаходяться в розшуку як безвісти потрапили. В результаті породжується дитяча бездоглядність та безпритульність, діти втягуються в систематичне вживання спиртних напоїв, наркотиків, в проституцію і злочинну діяльність. В Україні ця проблема існує.

Причому основна частина сімейних насильницьких правопорушень відносно неповнолітніх є латентною, що посилює негативний вплив на свідомість людей, впливає на погіршення соціально-психологічної обстановки в суспільстві і перешкоджає проведенню профілактичних заходів з метою попередження правопорушень, вчинених проти неповнолітніх.

Наявність насильницьких правопорушень в сім'ї щодо свідчить про неефективність застосовуваних державою заходів щодо захисту неповнолітніх і виконанні проголошеної в Конституції України завдання охорони сім'ї, материнства і дитинства.

У контексті закону України «Про попередження насильства в сім'ї» під насильницькими правопорушеннями

в сім'ї щодо неповнолітніх пропонується розуміти сукупність адміністративно-караних діянь, які посягають на суспільні відносини, що забезпечують життя, здоров'я або тілесну недоторканність особи неповнолітнього шляхом застосування до неї насильства чи загрози його застосування з боку іншого повнолітнього члена сім'ї та осіб, які їх вчинили [2].

Насильницькими правопорушеннями в сім'ї щодо неповнолітніх притаманні специфічні ознаки, що відрізняють її від насильства в сім'ї в цілому, що дозволяє виділити її в окремий об'єкт адміністративно-деліктного дослідження і розробити специфічні заходи її попередження. Насильницькі правопорушення, що вчиняються в сім'ї щодо неповнолітніх, характеризуються батьківськими, родинними чи іншими взаємовідносинами, специфікою мотивації, більш високим рівнем латентності і тяжкістю наслідків, що впливають на розвиток і формування особистості, а також на всю його подальше життя.

За статистикою неурядових організацій найбільш часто насильницькі правопорушення в сім'ї щодо неповнолітніх скоюють чоловіки у віці 36-45 років, які мають загальну середню освіту; не працюють або зайняті низько кваліфікованою працею; раніше не судимі, але негативно характеризуються за місцем проживання та роботи, систематично вживають спиртні напої, мають дефекти психічного стану (наявність неврозів, психопатії, депресії).

Неурядові організації класифікують мотиви насильницьких правопорушень, вчинених в сім'ї щодо неповнолітніх.

Перша група об'єднує насильницькі правопорушення, вчинені з мотивів утвердження та самоствердження такими як: бажання затвердити свій авторитет, влада в сім'ї; вилити злоби, що виникла в результаті конфліктів з іншими членами сім'ї, в результаті невдач, кризи особистого, сімейного життя; бажання мучити потерпілого, завдаючи біль і страждання.

Друга група представлена насильницькими

правопорушеннями з корисливими мотивами: бажанням придбати майно або право на майно неповнолітнього, позбутися від необхідності платити аліменти, виселити неповнолітнього із загальною житловою площею тощо.

Третя група об'єднує насильницькі правопорушення, основним мотивом яких є бажання вплинути на поведінку неповнолітнього: виховати, дисциплінувати неповнолітнього, вплинути на його поведінку з метою припинення капризів, небажаних вчинків тощо.

Четверта група об'єднує насильницькі правопорушення, продиктовані бажанням позбутися потерпілого або пов'язаних з ним турбот: необхідність доглядати, піклуватися, займатися вихованням, брати на себе відповідальність тощо.

П'ята група представлена насильницькими правопорушеннями, в основі яких лежить прагнення захистити себе чи інших членів сім'ї від психічного або фізичного насильства, що виходить від особи. До таких мотивів відносять: бажання припинити образи, приниження, насильства інших членів сім'ї.

Насильство в сім'ї необхідно розглядати з урахуванням соціальних, демографічних, економічних, політичних, моральних, культурних та інших умов життєдіяльності суспільства, які впливають на становлення насильницької поведінки. Серед основних причин слід виділити: відсутність належної державної системи захисту та реабілітації жертв насильства в сім'ї; слабка попереджувальна робота з особами, схильними до вчинення насильства в сім'ї щодо неповнолітніх; конфліктні стосунки в сім'ї; нерозвиненість батьківських почуттів і навичок; матеріальне неблагополуччя і житлові проблеми сімей, що мають дітей; алкоголізація населення; правовий нігілізм і терпимість суспільства до проявів насильства і жорстокості в питаннях виховання дітей [3].

Під попередженням насильницьких правопорушень в сім'ї щодо слід розуміти систему цілеспрямованих державних і громадських заходів щодо виявлення,

усунення, ослаблення та нейтралізації причин і умов, що сприяють і провокують вчинення насильницьких правопорушень в сім'ї, а також заходів, спрямованих на утримання від вчинення даних правопорушень осіб, поведінка яких вказує на таку можливість.

Вирішальне значення при цьому мають проведені на загально соціальному рівні великомасштабні заходи, що сприяють усуненню (блокування, нейтралізації, зменшення сфери дії) соціально-економічних, політичних, морально-психологічних і ідеологічних причин насильства в сім'ї, а також заходи, спрямовані на створення необхідних правових, соціально-економічних, соціально-культурних умов для фізичного, психологічного, духовного, соціального, емоційного, пізнавального та культурного розвитку дітей, і реальне забезпечення основних гарантій прав дитини.

Основним напрямом спеціального попередження насильницької злочинності в сім'ї слід визнати вдосконалення законодавчої бази; розвиток системи органів соціально-психологічної допомоги сім'ям, в яких поширене насильство; спеціалізацію співробітників державних установ, що працюють з дітьми; правове просвітництво населення з питань забезпечення прав дитини та захисту від насильства в сім'ї; цілеспрямоване формування громадської думки, заснованого на нетерпимості до будь-якого прояву насильства щодо дітей і жінок; своєчасне виявлення осіб, схильних до агресії і проведення з ними профілактичних заходів.

Список використаних джерел:

1. Сімейне насильство. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>

2. Про попередження насильства в сім'ї: Закон України від 15.11.2001 № 2789-III // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 10. – Ст. 70.

3. Дроздова І.В. Насильство в сім'ї як одна із детермінант девіантної поведінки дітей та молоді / І.В. Дроздова // Наук. вісник Льв. держ. ун-ту внутр. справ. Серія юридична. – 2011. – № 2. – С. 273-280.